

ТРИЗНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT** **UKRAINIENNE**

Число 46 (646) Рік вид. XIV. 13 листопада 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 13 листопада 1938 року

В процесі довгому і складному творіння нації по-за подіями історичними, по-за умовами геополітичними, поруч з елементами расовими визначне місце займають моменти психологічні — народньої свідомости, розуміння приналежності до однієї спільноти, національної єдності.

Коли факти зовнішні — не однаковий хід історичних подій, приналежність до різних держав, одокремлене віками життя — ослаблюють, а часом і розривають ту єдність, витворюють партикуляризми, які іноді не легко перебороти, то оті моменти характеру внутрішнього, оте почуття національної єдності, що йому, як ідеал, присвічує об'єднання всіх земель, заселених даною нацією, в одну державу, нейтралізує лихий вплив вище зазначених чинників, урівноважує їх, й в здоровому організмі переборює, виходить переможцем.

Ілюстрацій тому чи мало постачає історія національних рухів XIX і початку XX віків.

Які глибокі різниці внутрішні виробляє в лоні одного народу многовікове чи довголітнє перебування під різними державами, — прикладів тому багато. Он і зараз, наприклад, у Польщі, по 20 годах спільного життя у власній державі уніфікованій й досі озиваються не до краю виглажені несхожості між крулевьяками, познаньчыками та галиціянами.

Історична доля українського народу, його боротьба за свою державність з сусідами близькими й далекими, одпливи й припливи

населення в різних місцях, мандрування масові з півдня на північ, із сходу на захід і навпаки протягом довгих віків надзвичайно добре вимішали наш народ і витворили на всіх просторах земель, ним заселених, з різноманітних етнічних елементів, що ввійшли до його складу, дуже одноцільний національний тип. І не дурно иноді десь на Слобожанщині можна зустріти прізвище з старої волинської шляхти, а в Степовій Україні людей, що їх родинні гнізда аж на Закарпатті.

Та одночасно поділ нашої національної території по-між ріжними державами з неоднаковим укладом, як за часів до-воєнних Росія, Австрія й Угорщина, творили серед того єдиного українського типу певні психичні одміни, які, наприклад, виявилися гостро за останньої збройної боротьби за визволення й державність хоч би й в тих непорозуміннях і розбіжностях між наддніпрянцями й наддністрянцями, що їх ми так боляче відчули.

І зараз поділ земель, заселених українським народом між 5 державами, — оце бо допіру частина нашої землі, з історичними містами й 100-тисячною людністю припала Угорщині, — підсилює діяння саме в царині духовній тих негативних моментів, які не з'єднують, а роз'єднують національну суцільність. Взяти хоч би москвофільство, з усією різноманітністю його виявів — од совітофільства з його «соціалістическім атечеством» і «русскім язиком» через незугарні спроби витворіння окремих «племен», як от лемки чи гуцули, до мад'яронства...

Наш національний інтерес полягає в тім, щоб при складанні тих негативних і позитивних впливів на наш народній організм у загальній сумі вийшов би плюс — посилення почуття національної єдності.

В світлі цих міркувань події останніх днів піддають нам один висновок, привернути увагу до якого варто особливо тому, що сторона міжнародне-політична створення Карпатське-Української Держави, сторона, яка викликає стільки взагалі хвилювання, надій і думок, а зокрема стільки задоволення й радости—у нас, і стільки розчарування, пристрасти й люти—по-за нами, та сторона застугє в наших очах сторону того факту внутрішнє-національну.

Маємо на оці, що саме повстання Української Держави за Карпатами зустріло надзвичайну одностумність і одностумність

всього українського світу: всі українці злилися в однім почутті, в одній думці.

І то факт величезної ваги.

За цих днів з непереможною силою проступила внутрішня єдність, що з нас, не зважаючи на приналежність до різних держав, на великі простори, що ділять наш рідний край і наші колонії, на розкиданість широким світом еміграції, на розбіжність політичних поглядів, концепцій і орієнтацій, робить одну могутню спільноту — єдину велику українську націю.

---

† Г Е Н . В С Е В О Л О Д З М І Є Н К О

Невблагана смерть вирвала з наших рядів нову жертву. 30-го жовтня с. р. в уяздовському військовому шпиталі у Варшаві помер від дрібної, здавалось би, причини (карбункул) у 53 році життя ген. штабу ген.-хор. Всеволод Єфимович Змієнко. Не стало одного з найбільше діяльних працівників — учасників визвольної боротьби.

По закінченні київської військової школи покійний перебував на різних військових ступнях у російському війську, де скінчив Академію ген.-штабу та з яким відбув світову війну. З вибухом російської революції і початком формування українських військових частин — покійний вступив до Одеської Гайдамацької Дивізії, де його призначили начальником штабу. Звідти він переходить до губерніяльної комендатури на становище помічника команданта й одночасно виконує функції голови демобілізаційної комісії Херсонщини, Таврії і Катеринославщини. Коли почали формувати в Одесі кадри III-го херсонського корпусу за гетьманату, він переходить на становище начальника штабу цього корпусу. За Директорії обняв командування південно-східньою групою військ, яке з часом передає новому, старшому від себе начальникові, залишаючись сам його помішником. На цім становищі вкладає багато праці й енергії для оборони Одеси і Одещини від большевицької навали, вмюючи ладнати з командуванням антантських військ, яке — після висадження десанту — вмішувалось до кожної дрібниці та своїм незнанням обставин і нотарійним русофільством швидче шкодило, ніж помагало.

По приході українських військ через Румунію бачимо його на становищі начальника штабу 1-ої дивізії Січових Стрільців. У 1920 році він став начальником штабу 6-ої дивізії у команді ген.-шт. полк. Марка Безручка, яка сформувалася у Бересті і

з якою він проходить всі славні бої тієї дивізії, а в тому і славному оборону Замостя від кінноти Буденного.

На еміграції перебував у кількох таборах для інтернованих і працював як лектор курсів підготовки старшин для праці у штабах. По ліквідації таборів покійний, не маючи змоги утримати себе і двоє малих дітей, що їх пізніше привезли з України по смерті матери, почав заробляти — щоб не жити з милостині — малюванням образів. Одночасно присвячує себе громадській праці, при якій виказує свій небуденний організаційний хист: у Міжорганізаційнім Комітеті для увіковічення пам'яті С. Петлюри в Каліші, у Товаристві Допомоги Емігрантам і нарешті в Українським Воєнно-Історичним Т-ві у Варшаві, як один із перших його основників. Від червня 1938 р. був головою Воєнно-Історичного Т-ва та постійно в ньому працював. З інших ділянок його громадської праці на варшавському терені відмітимо: участь у Товаристві Допомоги українським студентам у Варшаві, в Українським Центральнім Комітеті, де від кількох літ виконував функції голови Громадського Суду і голови варшавського відділу УЦК, був тако-ж заступником голови Головної Ради Хреста Симона Петлюри.

Осиротив доньку, студентку Школи Політичних Наук у Варшаві, і сина, студента Празької Політехніки.

Покійний відзначався надзвичайною енергією та діловитістю, яку лучив з особистою дуже милою вдачею і товариськими здібностями. Був справжнім військовим-громадянином, великим українським патріотом, і втішався загальною симпатією та пошаною у найширших колах колишніх українських військовиків та всієї наддніпрянської еміграції. Як член формації Січових Стрільців — мав великі симпатії для галичан та чимало близьких собі друзів з по-між галичан, з якими втримував постійно особисті зв'язки.

Смерть ген. Всеволода Змієнка, одного з розмірно наймолодших українських старшин з високою військовою освітою — це великий удар для всієї української військово-політичної еміграції, — великий удар для всього українського народу.

Вічна йому пам'ять!

(«Діло»).

Чи ви вже зложили свою жертву на українських інвалідів? Зложіть її негайно! Вашої помочі чекають найвірніші сини України

П О Х О Р О Н

2 листопада відпроварила українська колонія у Варшаві на вічний спочинок одного з найвизначніших старшин Української Армії, генерального штабу ген.-хорунжого Всеволода Єфимовича Змієнка.

На Вольському православному кладовищі, де за останніх двадцять років появилася чимало українських трьохраменних хрестів, зібрався численний гурт української інтелігенції, старшинства, вояцтва і молоді, прийшли ті, що знали генерала особисто, і ті, що почувалися до обов'язку віддати останню прислугу українському старшині — співтворцеві української державности.

В год. 2.30 пополудні православне духовенство на чолі з о. мітратом Коваленком відправило у церкві на кладовищі парастас, на якому, крім українців, були тако-ж представники еміграції приятних Україні народів і польського громадянства. Військова влада прислала почесну сотню 21 п. п. з оркестрою.

Вже вечоріло, коли по-між шпалір українського студентства вплинула з церкви генералова труна, покрита жовто-блакитним прапором. Духovenство і Лисенківський хор заспівали сумне «Вічная пам'ять», військо віддало військову почесність і похід рушив на місце вічного спочинку.

Над домовиною виголошено було промови. Ген. Сальський прощав покійного від през. Лівичького, уряду і війська УНР, п. Ковальський від УЦК, полк. Науменко від Українського Воєнно-Історичного Т-ва, якого покійний генерал був головою. Коли залізу домовину генерала спустили в землю, товариші зброї заспівали отаманову улюблену пісню: «Видиш, брате мій», сурмачі відтрубили «Вставай» і фанфару, оркестра заграла генеральський марш. На Вольському кладовищі, під листопадним чужим небом, залишилася ще одна могила, могила-символ вояка України, що впав на етапі маршу до української Волі.

(«Діло»).

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ !

Ділом вшануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Д-р ВОЛОДИМИР КУШНІР, ШОПІР УКРАЇНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІ В ЄВРОПІ

(Спомин)

Я познайомився з редактором В. Кушніром в-осени 1909 р., кілька місяців по моїм приїзді до Відня. Українських студентів з причини ферій у Відні ще не було, льокаль їх товариства «Січ» був замкнений. Не пригадую, звідки я дістав адресу українського місячника німецькою мовою «Україніше Рундшау», але я прийшов туди, шукаючи зв'язків з віденськими українцями. Редакція містилась на віденським передмісті Герстгоф, при Мессершмідтгассе, майже на межі Віденського лісу. Редактор Кушнір, що мешкав там з дружиною і недавно народженою донькою, прийняв мене дуже приязно, як гостя з України. Між нами устійнились дуже швидко товариські, а навіть приязні відносини. Я був студентом віденського університету, який редактор, на два роки старший за мене, недавно кінчив і готувався до філософських докторських іспитів, які він і склав незабаром у професора історії Східньої Європи Г. Іберсбергера.

Я розпочав тоді свою пресову працю, дописуючи до київської «Ради», пізніше до «Української Жити» та львівського «Літературно-Наукового Вістника», і редактор Кушнір запропонував мені співробітничати в його місячнику, а навіть платив досить регулярно невеликі гонорари, хоч йому не легко було виправляти мої манускрипти, писані, природне, дуже злою німецькою мовою. Пізніше почав співробітничати в місячнику і Дмитро Донцов, що записався на віденський університет. Отже справи Великої України було в «Укр. Рунд.» цілком добре освітлювано. Ніяких ідеологічних чи навіть лише засадничих поріжень у редактора з цими його співробітниками не було. Це треба тим виразніше підкреслити, що «Укр. Рунд.» було, оскільки мені це відомо, першим українським органом чужою мовою, що обстоював виразно незалежність майбутньої Української Держави. До цього треба додати, що дописувачам місячника були де-які визначні наддніпрянські українці, укриті, розуміється, псевдонімами, які в межах Росії не могли себе виявити навіть як автономісти. Знаю тако-ж, що на видання місячника приходили тако-ж грошеві засоби від де-яких добродіїв української преси, головно, здається, від п. Чикаленка.

Але місячник мав відносно багато й німецьких передплатників, як я мав нагоду в цім переконатися, провадячи якийсь час і адміністрацію видавництва. До того-ж треба пригадати, що заінтересовання українськими справами в Європі перед війною було властиво невелике. Коли-ж місячник був в стані його збудити як до галицьких, так і до великоукраїнських справ, як в межах Ав-

стро-Угорщини, так і в цілій Європі, а почасти і в Америці, то це була головна заслуга його редакторів, попередника п. Кушніра д-ра Романа Сембратовича, якого вже не було на світі, коли я приїхав до Відня, і самого д-ра Кушніра. Він був без сумніву визначним журналістом, справжнім європейцем, яких в українській пресі було, на жаль, небагато; серед державної нації він зробив би напевно блискучу публіцистичну кар'єру, але був надто українцем, українським патріотом і самостійником, щоб міг перейти на службу до чужої, хоч-би і заприятеної з Україною нації. Кінчивши німецький університет і одружений з німкенєю, яка значно пізніше навчилася від дітей по-українськи, д-р Кушнір писав по-німецьки краще, ніж по-українськи, як мені здавалось, легчим, дотепнішим і елегантнішим стилем. Можливо, що при цім грала де-яку роль і тодішня, значно менша, ніж тепер, виробленість української мови. Можливо, що побут в столиці великої держави давав д-ру Кушніреві тако-ж можливість набути ширший, ніж у багатьох його сучасників, національно-політичний світогляд в часі, коли «всеукраїнство» не було ще остільки зрозумілою річчю, як тепер. Уряджувані ним анкети, шляхом яких йому пощастило спонукати де-яких дуже визначних чужинців висловлюватися в українській справі, належать до історії української інформаційної акції в Європі.

В останній раз перед війною бачився я з д-ром Кушніром в Чернівцях, де він разом з п. Сербинюком редагував місцевий український орган. Вибух світової війни перервав остаточно моє співробітництво з д-ром Кушніром. Належного йому місця він в українській пресі, на жаль, ніколи не осяг. Ця його особиста трагедія є частинкою недолі цілої преси «неполітичної» української нації. З визначного українського журналіста зробився він протягом нашого політичного лихоліття звичайним еміграційним професором, від долі якого увільнила його милосердна смерть. Але ті, що проводять далі українську інформаційну акцію в Європі, повинні пам'ятати, що вони продовжують працю, визначним піонером якої був д-р Володимир Кушнір.

М. Данилюк

Т Е Р Н И С Т И М   Ш Л Я Х О М

(Десять років Української Громади в Білгороді)

Десять років — короткий час, але який він є довгий для життя української організації на чужині та ще в таких умовах, які існують, наприклад, в столиці Югославії.

Коли у вересні місяці 1928 р. були покладені підвалини новій українській організації в Білгороді — Громаді, ніхто з її основоположників не

Управа Української Громади в Білгороді

Сидять зліва : п. М. Заполенко — заступник голови, п. В. Андрієвський — голова, п. Козиренко — секретарь. Стоять: п. В. Сердюк — скарбник, п. П. Прокопюк — бібліотекар.

гадав, що прийдеться святкувати десятиріччя організації та що їй за цих десять років прийдеться пережити стільки критичних і тяжких моментів. З перших-же днів свого існування нова організація опинилася між двох вогнів — російських кол, що в новій організації узріли «кублo сепаратистів», і де-яких українських кол, які обвинувачували Громаду в «полонофільстві», «русифільстві» і т. ин. Коли українські кола обмежувалися лише агітацією між білгородськими українцями та лайкою в часописах, то росіяне, хоч і не досягли буди своєї мети — закриття Громади, все-ж зуміли створити такі умови, при яких була майже неможливою жадна праця в організації. Дійшло до того, що управа Громади примушена була брати дозвіл на сходини кожної середи і суботи, коли збиралися члени почитати часописи та перемінити книжки. Під час кожних сходин був присутнім урядовець — детектив місцевої поліції. Можна собі легко уявити який був настрій у тих членів, які не розбіглися і сміливо приходили в свою організацію. Постійні поголоски про те, що Громаду закрито, а її Управу вислано закордон, які уперто ширили росіяне по місту, ще побільшували загальне пригноблення та примушували людей обминати Громаду.

Одначе вічним ніщо не буває. І хоч певний притиск на Громаду лишився і до цього часу, управа її використовувала кожне його ослаблення і розвивала жвавіше свою діяльність. За десять років існування у Громаді відбулося безліч ріжних упорядкувань, як, наприклад, доповідів, літературних вечерів, концертів, вистав і ріжних національних свят та ювілеїв. Метою цих упорядкувань було зміцнення національної свідомости між українцями та розбуджування її між широкими колами «малоросів»,

яких так багато у Білгороді і які є так неймовірно несвідомі в українських справах.

Не пропускала Громада тако-ж різних нагод вмістити в білгородській сербській пресі якусь замітку чи статтю про українські справи. Із вирізок з часописів складала цікавий пресовий архив, який ділиться на три відділи: югослав'янська преса про загально-українські справи, про українські організації в Югославії та українська преса про українські організації в Югославії.

Зараз Громада має власну бібліотеку, піаніно, невелику, але досить добре впорядковану сцену та різні картини і портрети. Правда, має і борги, але для Громади це звичайна річ, бо вона звикла вже на протязі десяти років вести перпету боротьбу з грошевою скрутою. Брак матеріальних засобів, крім «причин від неї незалежних», був головним гальмом, що не давало організації розвинутися ще більше і ліпше виконувати ті завдання, які вона має, як єдина українська організація на тому «дикому полі», яким є для нас Білгород.

15 жовтня Громада урочисто відсвяткувала свій десятирічній ювілей. Невелике помешкання Громади було вщерть переповнене білгородськими та тими, що прибули з провінції, українцями. Програма свята складалася з промови голови Громади, декламацій, співу, привітань та вистави одноактівки «Небезпечне товариство», дія якої відбувається на білгородському українському тлі.

Ще у вересні місяці Управа Громади випустила відозву до всіх українців міста Білгороду, в якій закликала, з огляду на важливі міжнародні події та десятиліття Громади, забути всі непорозуміння і сварки та об'єднатися біля єдиної української організації. Не вважаючи на те, що управа Громади давала можливість усім новим членам взяти участь у виборі нової управи, ніхто з тих українців, що з першого-ж дня існування Громади вороже до неї відносилися, на цей заклик не відгукнулися. Цим робом вони ще раз підкреслили те, що для них головне не ідея і українська справа, лише особисті амбіції та сліпа ненависть до всіх тих, що не так думають, як вони.

В. Анєський

СУЧАСНІ НЕДОМАГАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ УССР В ОСВІТЛЕННІ СОВІТСЬКОЇ ПРЕСИ *)

1938-ий рік проходить через совітське життя під знаком далеко посу-
нених неповоджень на господарчому фронті.

Совітська преса не лише не затаює цих явищ, а навпаки — цілі свої шпальти присвячує шуканню виходу з того сліпого заулку, в якому в останньому часі опинився господарчий організм ССРСР, а тим самим і зв'язаний з ним путами совітської централістичної політики господарчий організм УССР.

В резолюціях XIV з'їзду КП(б)У, який відбувся в червні місяці с. р., знаходимо досить довгу низку вимог, які совіти ставлять перед господарством УССР і в яких досить яскраво відбивається його сучасний стан.

Резолюції XIV з'їзду КП(б)У домагаються, напр., «виконання державних планів 1938 року у всіх галузях народного господарства і в першу

---

*) Скорочений реферат п. І. Липовецького, який 4-го листопада с. р. було зачитано на економічному семінарі в Українському Науковому Інституті у Варшаві.

чергу у вугільній, металургійній, коксехемічній, залізо-і марганцево-рудній промисловості, в роботі залізничного і водного транспорту, які мають першорядне економічне і оборонне значіння в житті радянської країни».

Тіж резолюції домагаються далі: «вжити всіх заходів до поліпшення роботи вугільної промисловости», «налагодити рівну, безперебійну, безаварійну роботу вугільних шахт», «забезпечити виконання планів вугле-видобутку», «забезпечити виконання державних планів заводами чорної металургії, коксехемії, Криворізького залізо-рудного і Нікольського марганцево-рудного басейнів», «мобілізувати партійних і непартійних большевиків підприємств сільсько-господарського машинобудування на виконання державного завдання по випуску сільсько-господарських машин», «звернути увагу на роботу оборонних підприємств, на необхідність забезпечити безперебійну роботу цих підприємств, на підвищення якості продукції, освоєння нових машин і впровадження їх у виробництво», «приділити особливу увагу роботі легкої, харчевої і місцевої промисловости, а тако-ж підприємствам промкооперативів» і т. ин.

Вже ці, загально подані, вимоги до українського господарчого організму, які містять у собі резолюції XIV з'їзду КП(б)У, вказують на те, що на совітську чорну дошку ставиться ціла промисловість УССР і що ця промисловість не виконує завдань, які покладає на неї совітське керівництво.

Які-ж причини лежать в підставі цього, з точки погляду совітських економічних і мілітарних планувань, непокоюючого явища? Відповідь на це питання дає совітська преса, яка до недомагань української промисловости із зрозумілих причин ставиться дуже уважно і присвячує їм багато місця на своїх сторінках.

Першим і головним явищем в довгому ланьцюзі неповоджень на господарчому фронті УССР є відставання промислової продукції від накреслених совітським керівництвом норм.

Це явище характеризує найголовніші галузі промисловости УССР. «Донбасвугіль», напр., за перше півріччя бїж. року «недодав соціалістичній країні» 2024 тис. тон вугілля, Кривий Рїг за перших шість місяців бїж. року «заборгував країні» по-над 2000 тон залізної руди (2) і т. д.

Оскільки взяти під увагу, що від темпів розвитку видобування вугілля совітська преса узалежнює «дальше зміцнення господарчої міці і оборонности» совітського союзу (4), що Кривий Рїг (64 відс. загальносоюзного видобування залізної руди) «що-дня недодає чорній металургії 12-13 тис. тон залізної руди» (2), — то ясним стає, що вже це перше «недомагання» двох підставових галузей промисловости УССР більше, ніж негативно відбиваються на нормальному функціонуванні цілого господарчого організму СССР, викликаючи численні «перебої» у виконанні державних планів на тих чи інших ділянках совітського господарчого життя. Прикладів далеко шукати не доводиться: чорна металургія СССР за перших 5 ½ місяців бїж. року «недодала країні більше, як 500 тис. тон чавуну, 300 тис. тон сталі, біля 400 тон прокату (3) і т. д.

Шукаючи далі причин цього головного «недомагання» української промисловости, яким є відставання промислової продукції від накреслених для неї планів, ми зустрічаємо на сторінках совітської преси однодушне і однозгідне звалювання вини за всі неповодження на «ворогів народу».

1) «Правда», 5. VIII. 1938. Н. Касауров — «Виполнять план на кож-дой шахте».

2) «Комуніст», 23. VII. 1938. О. Фролков — «За 60 тисяч тонн руди що доби».

3) «Индустрия», 26. VI. 1938. Н. Абрамов — «Ликвидировать аварии в черной металлургии».

4) «Индустрия», 17. VI. 1938 — «Поднять добычу угля в Донбассе».

«Вороги народу» в вугільній промисловості Дон.бас., «демонструючи ніби-то успішну працю вугільних трестів, в той-же самий час спрваджували її досягнення до зера» (1). «Вороги народу» «розвалювали Криворізький басейн» (7), «силкувались підірвати основну базу чорної металургії». «В чорній металургії працювала банда шкідників... Коли б господарче керівництво, партійні і професійні робітники чорної металургії по-більшевицьки боролися з наслідками шкідництва, — підсумки праці першого півріччя були зовсім інші» (8). В легкій промисловості «вороги народу» не лише «затримували виконання плану минулого року, але й розкладали кадри... вони руйнували інсталляції, заплутували планування й систему заробітньої платні» (9) і т. д.

«Ворог народу», тим самим, уподібнюється сьогодні до своєрідного «рахунку страт», яким совіти намагаються замкнути доцьогочасний двадцятилітній період свого панування і в який, відновлене неустанними «чистками», сьогоднішнє совітське партійне і господарче керівництво безоглядно звальює всі «вільні й невільні гріхи» своїх попередників.

Слідкуючи одначе за сьогоднішньою совітською дійсністю, можна легко прийти до висновку, що всі ті явища, які спрваджувались у совітах до урядової формулки — «ворог народу», продовжують і далі ділати на господарчому фронті УССР, впрваджуючи певну дезорганізацію і приносячи різні «несподіванки» для совітської системи планування. ■

Згадки про «ворогів народу», заклики до цілковитого їх викриття і знищення, до «ліквідування наслідків їх ворожої шкідницької діяльності» — лунають і далі з трибун численних совітських з'їздів та становлять і далі вихідні пункти, якими розпочинає совітська преса свої статті про сучасне становище тих чи інших ділянок совітського господарчого життя.

«Цілий ряд фактів свідчить про те, що далеко не все зроблено для швидкої ліквідації наслідків шкідництва, — пише «Комуніст», розглядаючи сучасний стан Донецького басейну. — Ще повністю не викорчуване вороже охвістя... Парторганізації, всі трудящі зобов'язані день-у-день підвищувати большевицьку пильність, щоб до кінця знищити всіх ворогів»... (1), які мріють про те, щоб «посадити країну на голодний вугільний пайок».

Не будемо збільшувати прикладів подібних нарікань совітської преси на сучасну «шкідницьку, диверсійну і шпигунську діяльність» (10) «ворогів народу» в інших галузях промисловости УССР. Ця «ворожа діяльність» є тут спільним знаменником для багатьох явищ совітської безрадности та неповоджень на господарчому фронті УССР, і на де-яких з цих явищ хочемо докладніше зупинитися.

Боязнь опинитися на «голодному пайку» змушує совітське центральне керівництво присвячувати спеціальну увагу тим галузям української промисловости, які можуть мати те чи інше значіння для справ оборони СССР, або становлять вихідну і підставову базу для інших галузей промисловости СССР.

«Донбас може виконувати своє продукційне завдання що-дня, бо тут немає жадних причин для зриву видобування... уряд дбайливо стрмить забезпечити вугільний Донбас у все необхідне. Нарком тяжкої промисловости Л. М. Каганович особисто слідкує за постачанням Донбасу»... — пише «Правда» (1).

«Партія і уряд давали й дають Кривбасові величезну допомогу. Створені всі умови для того, щоб давати «на -гора» 60 тис. тон руди що-доби»... — пише «Комуніст» (2).

5) «Индустрия», 30. I. 1938. И. Фесенко — «Ближайшее задачи Донбасса».

6) «Индустрия», 5. VIII. 1938. — «Улучшить работу Криворожского бассейна».

7) «Индустрия», 4. VII. 1938. — «Что происходит в Криворожском бассейне».

8) «Индустрия», 4. VII. 1938. — «Металлурги, выходите в ряды передовиков».

«Металургічні заводи мають все необхідне, щоб виконати план» — пише «Индустрия» (3).

Не є одним трудним до спостереження, що згадувані на сторінках совітської преси «опіка», «поміч», «забезпечення у все необхідне» — йдуть по лінії забезпечення української промисловости засобами механізації праці, «стаханівським досвідом», «випробованим партійним активом», різними «фаховими порадами» та різними «спеціальними комісіями», які при тих чи інших хворобах Донецького басейну, Кривого Рогу та інших галузей промисловости, відіграють тут ролю санітарного поготівля.

І все це разом взяте має на меті одну і ту-ж ціль — збільшення продукційних ефектів української промисловости. «Донбас повинен в найблищому часі давати не менше, як 250 тис. тон вугля» (5), а Кривий Ріг «щонайменше 60 тис. тон руди» (6) на добу і т. д.

(Далі буде)

З П Р Е С И

Німецька преса, каждоденно даючи звістки про перебіг справи і долі Закрапаття, прихильно ставилася до вирішення справи на користь українського населення.

Зокрема великий відгук мало інтерв'ю міністра Ю. Ревая, яке вміщено в пресі, а з окрема, крім таких органів, як «Voelkischer Beobachter», «Berliner Tageblatt», ще і в провінціальних, як «Neueste Nachrichten» в Данцігу (з 13. 10. 1938), «Magdeburgerische Zeitung» (з 13. 10. 1938).

Крім того, це інтерв'ю було надруковане у швейцарській пресі німецькою мовою («Berner Tagblatt», «Neue Basler Zeitung», «National Zeitung» в Базелі — з 19. 10. 1938) та у бельгійській («L'Indépendance Belge», Брюсель, з 19. 10. 1938.).

* * *

«Preussische Zeitung» з 9. 10. 1938, в Кенігсберзі, містить велику статтю фон Бенітсона, в якій, по-між иншим автор пише:

«Таким чином повстає перед цілим здивованим світом маленька держава, що хоч начислює тільки півмільйона душ населення, але проте має вона за собою більше, як тридцятимільйонний нарід. Територія Карпатської України являється продовженням українських земель під Польщею, а на другому кінці цього мосту лежить Українська совітська республіка, закріплена диктатурою Кремля».

Далі йде відділ під заголовком «Насліддя Мазепи», в якому автор зазначає, що хоч країна і маленька, але

«Її столиця Ужгород могла б стати збірним центром сильної української еміграції і що ужгородські патріоти мають на думці

9. «Правда», 25. II. 1938. В. Шестаков — «Легкая промышленность в 1938 году».

10. «Комуніст», 21. VIII. 1938. П. Любавін — «Піднести партійно-політичну роботу на шахтах».

завдання обстоювати самостійну державу, щоб бути осередком цілого народу, розділеного по-між двома державами. В самостійній Карпатській Україні всі активні натурни, які мріють про державу Мазепа, знайшли б природню точку опертя».

А німецька газета в Загребі (Югославія) «Morgenblatt» з 16. 10.1938 у статті про сучасні події в Середній Європі зазначає, що «коли незалежна Карпатська Україна має найбільше 600.000 душ, поруч з нею живуть мільйони українців галицьких, а там далі тридцять мільйонів російських, то з цього факту випливають цікаві перспективи».

Закінчується стаття таким реченням :

«Національні стремління українців із усіх територій не є сьогоднішньої дати: вони без сумніву відиграють раніше чи пізніше у всеєвропейській еволюції свою роль».

* * *

Як відомо з газет, 7 листопаду у німецькій амбасаді в Парижі dokonано було антентата, жертвою якого став третій секретарь амбасаді фон Рат. Молодий жид Гершель Файбель Гриншпан смертельно поранив молодого німецького дипломата, мотивуючи свій чин «пімстою за переслідування своїх одновірців». Нам, українцям, така аргументація вже знайома. І справді, «L'Intransigent» з 8 листопада с. р., присвячуючи цій події велику статтю і висловлюючи обурення, як і майже вся французька преса, говорить:

«Поновлюючи кілька років після чин Шварцбарда, що забив гетьмана Петлюру в Парижі, та злочин молодого жида, що забив у Швейцарії урядовця Гестапо, якийсь поляк (?), майже хлопчисько, стріляв з револьвера в одного з секретарів німецької амбасаді в Парижі...»

Треба гадати, що справа ця матиме дуже серйозний і великий розголос, бо ж стріляно і на смерть поранено дипломата, за яким стоїть велика і сильна держава.

В С Е В О Л О Д   З М І Є Н К О

ген.-штабу генерал-хорунжий, начальник штабу VI-ої Січової Стрілецької дивізії, спочив у Бозі і похований у Варшаві 2 листопаду біжучого року, про що з сумом сповіщають

Командир і старшини VI Січ. Стр. дивізії.

ХРОНІКА

«Revue de Prométhée»

В Парижі вийшло перше число журналу у французькій мові, «Revue de Prométhée», під редакцією Олександра Шульгіна, бувшого міністра закордонних справ України. Журнал має форму книжки в 136 сторінок, виходить раз на два місяця.

Редакція ставить собі завданням вияснювати перед світовою опінією національні проблеми, що повстають в межах совітського союзу. В переднім слові яскраво зазначені самостійницькі змагання України, Кавказу, Туркестану та інших народів ССРСР. Бажаючи висвітлити всі сторони життя цих народів, а тако-ж саме їх духовне обличча, журнал уділяє місце для красивого письменства та розпочинається гарним перекладом знаменитої новели Коцюбинського «На камені», з життя кримських татар, а тако-ж містить вірші славного поета 15-го віку азербайджанських турок Фізулі, та прекрасний сонет Лесі Українки, «Бахчисарайська гробниця». З політичних статей одмітимо статтю блискучого швейцарського журналіста П.-Е. Бріке, присвячену Україні, проф. О. Лотоцького про початок «прометеївського» руху за часів Першої Думи, цікаві спогади Жана Мартена, директора «Журналь де Женева», про Кавказ та Мустафи Чокаєва про боротьбу в Туркестані, статті про далекосхідні справи та про совітські інтриги в європейськім конфлікті.

Багато місця в журналі присвячено хроніці життя поневолених Московю народів: крім менших кореспонденцій уміщено цілу розвідку про таємниці совітських процесів. Широко поставлено відділ преси, зокрема про Україну. На прикінці подається чотирнадцять рецензії про книжки, писані ріжними мовами, про ССРСР та про окремі народи.

Українська справа та світова опінія

Одвертий лист

В Парижі почав виходити двомісячний журнал «Revue de Prométhée», що має своїм завданням одстоювати перед світовою опінією інтереси всіх поневолених народів ССРСР, отже в першу чергу України, як одної з найбільш підготованих до державного існування країни.

Українське громадянство за мало уваги звертало дотепер на спільність наших інтересів з другими поневоленими Московю народами. Між тим в час боротьби спільна акція України з ними, а особливо з Кавказом та Туркестаном, може відограти чималу ролу: це наші природні союзники.

Нині, коли наближаються великі події на Сході, ми мусимо поставити нашу справу перед світом у всій її величі: самостійність України — це кінець російському імперіялізмові, розпад совітського союзу. Наші спільні виступи в обороні всіх поневолених Московю народів набирають тепер особливої ваги.

Обов'язком кожного українця, якого доля закинула серед чужих людей, одстоювати нашу справу, боротись сміливим словом за неї. Ці поодинокі, але одностайні зусилля відігравали завжди величезну ролу в час національної боротьби за визволення у всіх народів.

Так само як в бою потрібен меч, так в цій ідейній боротьбі потрібна книжка, що давала б глибші підстави нашій справі, що в зрозумілій їм мові промовляла б до розуму та серця чужинців.

Взявши на себе керівництво «прометеївського» журналу, хочу вірити, що він саме дасть цю зброю — книжку. Вірю тако-ж в те, що українське громадянство,

особливо те, що мешкає в тих країнах, де французька мова широко зрозуміла, почує цей заклик, захочуватиме чужинців до передплати, саме передплатуватиме журнал і з книжкою в руках понесе слово правди в світ.

Олександр Шульгин.

Некролог

+ Хор. Дмитро Коваленко. 4-го жовтня с. р. відбулася в Білостоці сумна урочистість похорону бл. пам. хорунжого Армії УНР Дмитра Коваленка.

Не належав покійний до Білостоцького Відділу УЦК, ані тако-ж до постійної української колонії в Білостоці. Не більше, як рік тому задержався він тут, утримуєчись з малювання картин, які, доки сил вистачало, сам-же й продавав. Замкнув очі в Білостоцькому шпиталі. Відпровадити покійного в останню дорогу прийшли члени Відділу УЦК та досить численні знайомі. Тепле й зворушливе слово над труною покійного в церкві виголосив п.-о. Дмитрій Кость, підкреслюючи та похваляючи добрий вчинок присутніх на похороні, що прийшли віддати, за заповітом Т. Шевченка «Як умру то поховайте», останню християнську пошану самотньому на чужині вигнанцеві. Над відкритою могилою в імені Відділу УЦК попрощав покійного заступник голови інж. С. Момот. В своїому короткому слові зазначив він, що мабуть так треба для визволення України, щоб поруч високих на нашій Батьківщині могил, які пригадували б світові про наше славне минуле, були ще порозкидані по всьому світі й могили українських борців, які пригадували б світові про кривду українського народу. На закінчення інж. С. Момот в імені Відділу УЦК подякував усім присутнім за участь в сумній урочистості.

Хорунжий Дмитро Коваленко, син Федора, народився 1 червня

1892 року у Києві; там-же вчився в гімназії і скінчив старшинську школу. До Української Армії вступив в 1920 році й перебував спершу в Чорноморському полку, а в останніх часах в штабі тилу Дієвої Армії УНР. Після звільнення з інтернування найдовше проживав у Каліші, пробиваючись через життя малюванням картин, продаючи які забрів і до Білостоку. Помер в міському шпиталі 2-го жовтня с. р. і похований на православному кладовищі в Білостоці.

Хай легкою буде йому чужа земля і хай пам'ять про нього залишиться назавжди в наших серцях.

Л.

Заклик

В клініці J. d'Arc в Греноблі лежить після тяжкої операції лицарь Залізного Хреста підстаршина 3-ої Залізної дивізії Гриць Андрущенко.

З 1930 року через недугу він без праці, має дружину і сина, за операцію і лікування заплачено лише 500 фр. (мерія того містечка, де він живе, платити за лікування відмовилась, як рівно-ж за 8 років не давала «шомажної» допомоги), потрібно ще яких 2000 фр., бо по виході з клініки він ще 2-3 місяці не зможе стати до праці.

Звертаюся до Залізних в першу чергу, та до всіх бувших вояків Армії УНР, як рівно-ж до всіх українців з гарячим закликом допомогти своєму братові в надзвичайно тяжкому становищі, що є на шляху до цілковитого видужання.

Хорунжий I. Вонарха-Варнак, Уповноважений

Т-ва б. В. Армії УНР.

Пожертви прошу слати на адресу: I. Vonarkha-Varnak, Maison Doulat. Rondeau. Grenoble (Isère) із зазначенням: для Андрущенка.

30. X. 1938.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1938 році по-старому з доповненим складом співробітників, новими видатними літературними силами.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1938 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 10 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	100 к. ч.	50 к. ч.	25 к. ч.	13 к. ч.	3,5 к. ч.
ПОЛЬЩА	22 зол.	11 зол.	5,5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	550 леїв	300 леїв	150 леїв	50 леїв	25 леїв
НІМЕЧЧИНА	13 мар.	6,5 мар.	3,5 мар.	2,5 мар.	0,75 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
КАНАДА	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
БЕЛЬГІЯ	25 бельг.	13 бельг.	7 бельг.	2,25 бельг.	0,75 б.
БОЛГАРІЯ	250 лев	150 лев	60 лев	25 лев	6,50 лев
ЮГОСЛАВІЯ	140 дин.	70 дин.	35 дин.	12 дин.	3 дин.

В Парижі набувати в книгарні «Maison du Livre», 9, rue de l'Éperon, Paris 6.

НЕЗАБАРОМ ВИЙДЕ З ДРУКУ НОВА КНИЖКА
ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. С. ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ

ПЕТРО ЗЛЕНКО

СИМОН ПЕТЛЮРА

МАТЕРІЯЛИ ДЛЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОКАЖЧИКА

Ціна 50 амер. центів. Замовляти в Бібліотеці :
Bibliothèque Simon Petlura, 41, rue de La Tour d'Auvergne.
Paris 9, France.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9
Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет

Адміністратор : Іл. Косенко
Le Gérant : M-me Perdrizet

Imprimerie L. BERESNIAK. 12, Rue Lagrange. Paris (5).